B

Ulkomaat

hs.ulkomaat@hs.fi
Uutisvinkit: (09) 122 4004
PL 65, 00089 Sanoma

KIRJEENVAIHTAJAT | **Berliini** Katarina Baer | **Bryssel** Virve Kähkönen | **Kairo** Jukka Huusko | **Lontoo** Tanja Vasama | **Moskova** Jussi Niemeläinen | **Peking** Petteri Tuohinen | **Tukholma** Anna-Liina Kauhanen | **Washington** Tuomas Niskakangas

Liettuan-lento ei näy ulkoministeriön CIA-selvityksestä

Mystinen kone ”katosi” Helsingissä

Liettualaisraportin mukaan kone lensi Palangaan, järjestö epäilee tilaajaksi CIA:n peiteyhtiötä.

Mikko Paakkanen HS

KUN lauantai-ilta pimeni 25. maaliskuuta 2006, Helsinki-Vantaan lentokentälle laskeutui Miami Airin väreissä ollut Boeing 737-matkustajakone. Se tuli Portugalin Portosta ja sen peräosassa oli rekisteritunnus N733MA.

Sitten kone katosi.

Näin voisi päätellä Suomen ulkoministeriön perjantaina julkistamasta selvityksestä, joka koskee Yhdysvaltojen keskustiedustelupalvelun CIA:n epäiltyjä vankilentoja.

Selvityksessä pitäisi olla tiedot vajaan sadan CIA-yhteyksistä epäillyn lentokoneen kaikista laskeutumisista ja lähdöistä suomalaisilla lentokentillä vuosina 2001–2006.

Listalla on N733MA:n saapuminen Helsinki-Vantaalle kyseisenä iltana kello 20.37. Konetta ei ole sen jälkeen merkitty lähteneeksi mihinkään.

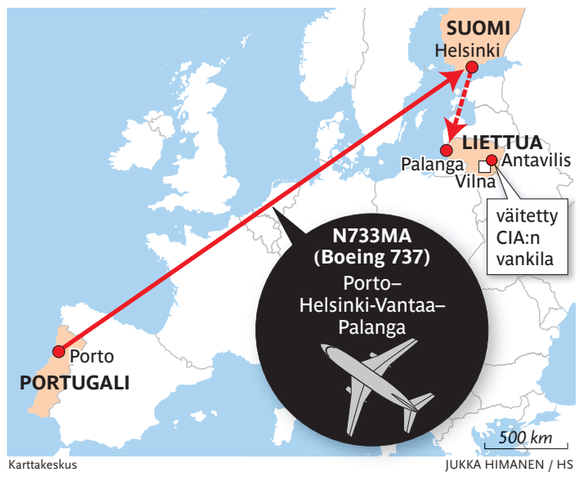

Liettuan parlamentin selvityksestä kuitenkin ilmenee, että sama lentokone laskeutui Suomenlahden toisella puolella vielä samana iltana.

Kone saapui liettualaisen Palangan lentokentälle kello 22.25. Se olisi voinut olla Suomessa arviolta puoli tuntia ja ehtiä Palangaan tunti ja 48 minuuttia myöhemmin.

LIETTUA on sikäli mielenkiintoinen matkakohde, että siellä on ollut CIA:n salainen pidätyskeskus. Vilnan lähellä sijaitseva entinen ratsastuskeskus oli muutettu vankilaksi.

Vielä mielenkiintoisemmaksi Helsingistä tulleen lennon tekee se, että Liettuan parlamentin raportin mukaan koneelle ei tehty Palangassa lainkaan tulli- eikä rajatarkastusta. Liettualaisselvityksen mukaan valtion turvallisuusviranomaiset olivat kehottaneet rajaviranomaisia jättämään koneen tarkastamatta.

Yhä kiintoisampi on lennon tilaaja. Miami Airin koneen oli tuolloin ilmeisesti vuokrannut Computer Sciences Corporation -yhtiö (CSC). Brittiläisen ihmisoikeusjärjestön Reprieven tutkija **Crofton Black** kertoo, että hänellä on asiakirjoja, jotka viittaavat siihen, että lennon tilasi CSC.

ARTTU LAAKSONEN

Lentokonebongari kuvasi Miami Airin Boeingin Helsinki-Vantaalla joulukuussa vuonna 2002. Sama kone vieraili Helsingissä 2006.

Reprieve on aiemmin julkaissut asiakirjoja, joiden mukaan CIA on käyttänyt CSC:tä yhtenä peiteyhtiönään vankilennoilla maailmalla.

SUOMEN ulkoministeriö ei ole pitänyt Liettuan-lentoa niin epäilyttävänä, että sitä kannattaisi enempää tutkia. Ministeriössä kyllä huomattiin, että N733MA:sta puuttui tieto koneen lähtemisestä.

”Kysyimme siitä Finavialta”, kertoo oikeuspäällikkö **Päivi Kaukoranta**. ”Vastaus oli, että kun tämä on tällainen vanha tietokanta, jota on siirrelty järjestelmästä toiseen, siitä on voinut poistua rivi.”

Sen sijaan ulkoministeriö aikoo kysellä Yhdysvalloilta saman koneen aiemmasta, vieraan valtion piikkiin tehdystä lennosta vuodelta 2002.

Suomea kiinnostaa kyseisen koneen välilasku Helsingissä joulukuussa 2002. Se lensi lentolupahakemuksensa mukaan Kirgisiasta Islannin Keflavikiin, jossa oli tuolloin Yhdysvaltojen lentotukikohta.

Suomi on aiemmin kysynyt selvitystä kolmesta lennosta Yhdysvalloilta, mutta tyytynyt vastaukseen, ettei yksityiskohtia kerrota.

Tietokonevirhe oli outo sattuma

KOMMENTTI

Mikko Paakkanen
mikko.paakkanen@hs.fi
Kirjoittaja on HS:n ulkomaantoimittaja.

Ulkoministeri **Erkki Tuomioja** väitti sunnuntaina STT:lle, että Suomen viranomaisilta ovat epäiltyjen CIA-lentojen tutkimiseksi keinot lopussa. Toivo asian selvittämiseksi lepää ihmisoikeusjärjestöjen harteilla, hän sanoi STT:lle.

Viranomaiset siis sälyttävät vastuun epäiltyjen ihmisoikeusrikkomusten tutkimisesta kansalaisille. Samaan aikaan viranomaiset tekevät parhaansa, että tutkiminen olisi mahdollisimman vaikeaa.

Paljon voisi selvitä esimerkiksi, jos tiedettäisiin lentojen tilaajayhtiöt. Ulkoministeriö tietää ne, mutta pitää salassa, koska liikenne- ja viestintäministeriön mielestä ne ovat yritysten liikesalaisuuksia.

LIIKENTEEN turvallisuusvirasto Trafi puolestaan on viivyttänyt vastausta HS:n pyyntöön lentotiedoista jo kolme viikkoa.

Ihmisoikeusjärjestö Reprieven tietopyyntö samaan virastoon täyttää pian kuusi viikkoa ilman vastausta, vaikka julkisuuslaissa on hankaliinkin tietopyyntöihin vastaamiselle kuukauden takaraja.

Nyt ilmeni vielä, että ulkoministeriön julkistamalta listalta puuttuu lentotietoja. On outo sattuma, että tietotekniikka söi listalta juuri sen rivin, jossa olisi kerrottu koneesta, johon jätettiin tulli- ja rajatarkastus tekemättä salaisesta CIA-vankilasta tunnetussa Liettuassa.

Palestiina Unescon täysjäseneksi

Reuters–HS

PARIISI. Palestiinalaiset ottivat maanantaina symbolisen askeleen kohti itsenäisyyttä, kun YK:n tiede- ja kulttuurijärjestö Unesco hyväksyi Palestiinan täysjäseneksi.

Unesco on ensimmäinen YK:n järjestö, joka on hyväksynyt Palestiinan jäsenekseen sen jälkeen, kun palestiinalaishallinto jätti YK:n jäsenhakemuksen syyskuun lopussa.

Unescon äänestyksessä 107 maata kannatti jäsenyyttä ja 14 äänesti vastaan. 52 maata pidättäytyi äänestämästä.

Suomi äänesti Palestiinan jäsenyyden puolesta, ulkoministeriön YK-yksikön päällikkö **Katri Viinikka** kertoi. Suomi ajoi EU-maille yhtenäistä linjaa, mutta ne jakautuivat kolmeen leiriin. Esimerkiksi Ruotsi äänesti vastaan ja Tanska jätti äänestämättä.

Jäsenyyttä vastustanut Yhdysvallat tuomitsi päätöksen ennenaikaiseksi ja veti heti 60 miljoonan dollarin rahoituksen Unescolta. Laki vuodelta 1990 estää Yhdysvaltoja rahoittamasta YK-järjestöjä, joiden jäsen Palestiina on. Unescon rahoituksesta yli viidennes on Yhdysvalloilta.

Israel varoitti Palestiinan jäsenyyden vaikeuttavan Lähi-idän rauhanneuvotteluja.

Pariisi haluaa sähköistää autoliikenteen

Vuokra-auto voi olla omaa autoa halvempi ja helpompi tapa liikkua. Koekäyttö on kuitenkin alkanut takkuillen.

Antti Ämmälä HS

PARIISI. Tarra etuoven kyljessä lupaa, että sähköauto ei sano *vrum* vaan on *hiljaaaaa*.

Tällä kertaa se ei johdu siitä, että moottori kehräisi äänettömästi. Se ei kehrää lainkaan.

Jean-François Turpaud kääntää turhaan avainta kolme kertaa virtalukossa.

PARIISI toivoo vuokrattavien sähköautojen mullistavan tulevaisuudessa suurkaupungin liikenteen. Ne ovat kaupungin mukaan omaa autoa halvempi, helpompi ja vähäpäästöisempi tapa liikkua.

Lokakuun alussa alkanut kokeilu on kuitenkin käynnistynyt hieman yskien. Ongelmat ovat kiusallisia, sillä Ranska haluaa näyttää sähköautoissa suuntaa muulle maailmalle.

”En ole teknikko, joten en osaa sanoa, mikä autoa vaivaa. Joskus kaikki johdot eivät ole kohdillaan tai latauskaapelin luukku on huonosti kiinni. Yleisesti autot toimivat kuitenkin hyvin”, sähköautokokeilun tukihenkilönä työskentelevä Turpaud sanoo.

Hän pyörähtää kuskin paikalta tarkistamaan luukun, jonka kautta autoon syötetään sähköä jalkakäytävällä seisovasta tolpasta.

Neljännellä kerralla auto hyrähtää käyntiin.

KAUPUNKILAISET ja turistit ovat päässeet kokeilemaan 66:ta testiautoa kahtena päivänä. Joulukuun alussa vapaaseen käyttöön tulee ensimmäiset 250 autoa.

Kolmannen testipäivän peruutus lokakuussa herätti epäilyjä autojen kunnosta.

”Haluamme luonnollisesti varmistua siitä, että autot toimivat, kun ne otetaan käyttöön joulukuun alussa”, Turpaud suostuu sanomaan.

Toimittajan hän vie kymmenen metrin ajelulle. Auto on niin äänetön, etteivät jalankulkija tai pyöräilijä välttämättä kuule sen tuloa.

”Se voi olla vaarallista. Autossa on merkkiääni muiden varoittamiseksi”, Turpaud sanoo.

KALLEIMMILLAAN auton vuokraa tunniksi 18 eurolla. Vuosi maksaa halvimmillaan 144 euroa.

Vuokraus on hinnoiteltu se mielessä, että suurin osa pariisilaista auton omistajista käyttää autoaan erittäin harvoin tai ei lainkaan. Kuten **Ronald Martinez**.

Samalla hän maksaa vakuutuksesta, autopaikasta ja bensasta vuodessa 2 000 euroa. Myös pysäköinti on kallista, ja parkkipaikoista on pulaa.

”Sähköautopalvelu voi johtaa todellisen vallankumoukseen. Se vaikuttaa kätevältä, jos haluaa tehdä kauppareissun tai hakea jonkun lentokentältä”, Martinez sanoo.

Omasta autostaan Martinez ei ole valmis luopumaan, sillä hän matkustaa muutaman kerran vuodessa tyttöystävänsä kanssa perheen loma-asunnolle Normandiaan.

Sinne ei sähköautoilla pääse, sillä niillä voi ajaa vain Suur-Pariisin alueella.

”Tulevaisuudessa palvelua pitää laajentaa, jotta siitä tulisi kunnollinen vaihtoehto omalle autolle.”

NIKOLAI JAKOBSEN

Sähköauton saa käyttöönsä samaan tapaan kuin Vélib-pyöränvuokrauspalvelussa. Panttia vastaan rattiin voi hypätä millä tahansa pysäköintiasemalla. Ronald Martinez latasi sähköautoa lokakuussa Pariisissa.

FAKTA

Kannattavaksi 7 vuodessa

- **Autolib-sähköautopalvelu on Pariisin kaupungin ja ympäryskuntien sekä ranskalaisen Bolloré-konsernin yhteishanke. Kunnat rakentavat pysäköinti- ja latausasemat yhtiön Bluecar-sähköautoja varten.**
- **Vuoden 2012 loppuun mennessä sähköautoja pitäisi olla käytössä 3 000, asemia tuhat.**
- **Bolloré odottaa vuokraukseen muuttuvan kannattavaksi seitsemässä vuodessa. Se tarkoittaisi 80 000:ta vuokraajaa, jotka käyttäisivät autoa kaksi kertaa viikossa yhteensä enemmän kuin tunnin.**

Helsinki hankkii sähköautoja kaupungin käyttöön

Vuokraamot odottavat, että latauspisteitä tulee lisää.

Antti Ämmälä HS

HELSINKI aikoo ottaa lähivuosina kaupungin käyttöön kymmeniä sähköautoja. Kaupunkilaisille ja turisteille sähköautopalvelua ei kaavailla.

Kuukauden sisällä Helsingin rakennusvirasto saa työkäyttöön kaksi sähköhenkilöautoa, kertoo yksikönjohtaja **Asko Forsberg** kaupungin rakentamispalvelusta. Jos rahaa on, 2–3 vuoden päästä autoja on kaupungin ja sen liikelaitosten käytössä noin 50.

Vuokrauspalvelua ei ole suunnitteilla. Muutamallakin autolla se tulisi kalliiksi, koska sähköautojen kysyntä on Suomessa lähes olematonta.

”Tällä hetkellä luotamme siihen, että yksityiset vuokraamot ruokkivat kysyntää. Kaupunki yrittää taata sen, että latauspisteitä alkaa löytyä joka puolelta kaupunkia”, Forsberg sanoo.

Forsbergin mukaan kaupungin on tarkoitus pystyttää lähivuosina ainakin 3–5 pikalatauspistettä. Toistaiseksi Helsingissä on yksi julkinen latauspiste Runeberginkadulla.

VUOKRAAMOISTA ainakin City Car Clubilla ja Oliivi Autoilla on tarjolla muutamia sähköautoja. City Car Clubin toimitusjohtajan **Sami Astalan** mukaan autojen määrää rajoittaa infrastruktuurin puute.

”Talvella akkujen kantama pienenee. Latauspisteitä pitäisi olla todella paljon enemmän.”

LYHYESTI

Naton operaatio Libyassa päättyi

TRIPOLI. Sotilasliitto Nato lopetti keskiyöllä Suomen aikaa lento-operaationsa Libyassa. Libyan väliaikaishallinto olisi halunnut, että Nato olisi jatkanut läsnäoloaan vuoden loppuun. YK:n turvallisuusneuvosto päätti kuitenkin operaation valtuutuksen päättymisestä viime viikolla.

Seitsemän kuukauden aikana Nato suoritti kaikkiaan 9 600 taistelutehtävää. Noin 5 900 sotilaskohdetta tuhottiin. Naton pääsihteeri **Anders Fogh Rasmussen** tapasi maanantaina väliaikaishallinnon johtajia pääkaupunki Tripolissa. **AP**

Bangkokin keskusta säilyi kuivana

BANGKOK. Thaimaan pääkaupungin Bangkokin ydinkeskusta näyttää säästyneen tulvatuhoilta. Ympäri kaupunkia rakennetut tulvavallit näyttävät pitävän veden takanaan. Sen sijaan kaupungin pohjoisosat ovat paikoitellen pahoin veden vallassa. Tilanteen helpottumiseen voi mennä viikkoja, arvioivat viranomaiset.

Noin 300 ihmisen joukko marssi maanantaina Bangkokille vastalauseeksi hallituksen tulvatorjuntatoimille. Heidän mukaansa rikkaiden kodit on pelastettu heidän asuinalueidensa kustannuksella. **AP–Reuters**

Lasten vaihtumisesta suurkorvaukset Venäjällä

MOSKOVA. Venäläinen tuomioistuin määräsi yli 70 000 euron korvaukset kahdelle perheelle, joiden lapset vaihtuivat synnytyslaitoksella.

Skandaali sai alkunsa, kun toisen tytön vanhempien erottua perheen isä ei suostunut elättämään vieraan näköistä tytärtä. Dna-testeissä selvisi, ettei kumpikaan vanhemmista ollut sukua 12-vuotiaalle Irinalle. Kun Irinan oikeat vanhemmat saatiin jäljitettyä, selvisi, että tyttäret olivat vaihtuneet sairaalassa.

Tytöt haluavat jäädä perheisiin, jotka ovat kasvattaneet heidät. **AP**